

Forslag

til

Lov om sundhedskontrol med planteskoleplanter.

Fremsat den 27. november 1957 af *landbrugsministeren*.

§ 1.

1. Enhver, der med salg, herunder falbydelse og fordeling, for øje ved denne lovs ikrafttræden driver virksomhed som planteproducent, jfr. § 2, stk. 1, skal inden 1. marts 1958 foretage anmeldelse herom til statens plantetilsyn, og enhver, der senere agter at påbegynde sådan virksomhed, skal, forinden virksomheden påbegyndes, foretage sådan anmeldelse. Tilsynet skal derefter foranledige, at fællesudvalget for fremavl og sundhedskontrol med havebrugsplanter foretager vækstinspektion hos den pågældende i et omfang og efter regler, der nærmere fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med fællesudvalget og de interesserede hovedorganisationer.

2. Enhver, der ved denne lovs ikrafttræden driver virksomhed som plantehandler, jfr. § 2, stk. 1, skal senest den 1. juni 1958 foretage anmeldelse herom til tilsynet, og enhver, der senere agter at påbegynde sådan virksomhed, skal, forinden virksomheden påbegyndes, foretage sådan anmeldelse.

§ 2.

1. Ved planteproducent forstås i denne lov den for en planteskole ansvarlige ejer eller bruger. Ved plantehandler forstås enhver, der sælger, herunder falbyder og fordeler, planteskoleplanter.

2. Ved planteskole forstås i denne lov enhver virksomhed, der til viderekultur frembringer planteskoleplanter, hvorved forstås frugttræer og -buske, prydtæer og -buske samt hæk-, læ- og skovplanter

(herunder stedsegroen) og flerårige urteagtige prydtæer. Landbrugsministeren kan undtage enkelte grupper af planter fra lovens bestemmelser.

§ 3.

1. Salg, herunder falbydelse og fordeling, af planteskoleplanter og dele heraf må kun ske, såfremt planterne ved den i § 1, stk. 1, omhandlede vækstinspektion er fundet at være sunde.

2. Udenlandske planteskoleplanter må kun sælges her i landet, såfremt det godtgøres, at de opfylder de mindstekrav i sundhedsmæssig henseende, der er fastsat for omsætningen af indenlandske planter. Planter, der efter indførselen er godkendt ved vækstinspektion efter denne lovs regler, betragtes som indenlandske.

§ 4.

1. Ved den i § 1, stk. 1, omhandlede vækstinspektion skal det påses, at kulturene er sunde, d. v. s., at de fra kulturene hidrørende planter vil udgøre en i sundhedsmæssig henseende forsvarlig handelsvare.

2. En planteproducent, der er utilfreds med en ved vækstinspektionen truffet afgørelse, kan mod at afholde de dermed forbundne udgifter indanke afgørelsen for overinspektøren for det i § 1 omhandlede fællesudvalg.

3. Overinspektørens afgørelser kan af vedkommende planteproducent indbringes for et stående nævn, der nedsættes af land-

brugsministeren. Nævnets afgørelse er endelig. Nævnet kan pålægge sagsomkostninger (herunder rejseudgifter). Den, der begærer nævnets afgørelse, skal stille sikkerhed for sagsomkostningerne.

§ 5.

1. Det påhviler enhver planteproducent at drage omsorg for, at kulturerne er sunde. Han skal følge de fastsatte forskrifter og de særlige anvisninger, der under vækstinspektionen måtte blive givet ham, og skal give såvel tilsynet som fællesudvalget alle de krævede oplysninger, der kan være af interesse for inspektionsarbejdet. Oplysningerne kan kræves afgivet på tro og love.

2. Er der i henhold til fællesudvalgets fremavlsarbejde mulighed for fremskaffelse af egnet sygdomsfrit formeringsmateriale, kan landbrugsministeren efter forhandling med de interesserede organisationer pålægge planteskolerne udelukkende at anvende dette til forering.

§ 6.

1. Kontrollen med, at der kun forhandles planter, der er godkendt ved vækstinspektionen, udøves af statens plantetilsyn, der skal have adgang til enhver planteskole og til enhver plantehandlers arealer, lagerum o. s. v.

2. Tilsynet kan tilbageholde planter, der ikke godtgøres at være blevet godkendt ved vækstinspektionen.

§ 7.

1. De med fællesudvalgets og tilsynets kontrol forbundne udgifter skal afholdes af planteproducenterne og plantehandlerne efter regler, der fastsættes af landbrugsministeren. De planteproducenterne påhvilende afgifter med hensyn til vækstinspektion skal så vidt muligt fastsættes på en sådan måde, at afgiften pr. effektiv planteskolearealenhed bliver tilnærmelsesvis den samme for små og store virksomheder.

2. Afgifterne kan efter landbrugsministeriets begæring inddrives ved udpantning.

3. Fællesudvalget kan nægte at foretage kontrol hos planteproducenter, der er i restance.

§ 8.

1. Overtrædelser af denne lov eller de i medfør af denne fastsatte bestemmelser eller forsøg herpå straffes med bøde.

2. For overtrædelser af loven eller de i medfør af denne fastsatte bestemmelser påhviler der desuden virksomhedens ejer eller bruger bødeansvar, uanset om det kan godtgøres, at overtrædelserne kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsom. Er ejeren eller brugeren et aktieselskab, andelsselskab eller lignende, pålægges ansvaret virksomheden som sådan. For bødeansvar fastsættes ingen forvandlingsstraf.

3. Planter, der er tilbageholdt i medfør af § 6, stk. 2, kan konfiskeres.

4. Landbrugsministeren kan pålægge bøder og træffe bestemmelse om konfiskation. Ministerens afgørelse kan indbringes for retten. Begæring herom skal fremsættes over for landbrugsministeriet inden 14 dage, efter at afgørelsen, som skal indeholde oplysning om adgangen til domstolsprøvelse og fristen herfor, er meddelt. Sagen foranlediges indbragt for retten af landbrugsministeriet.

5. Bøderne anvendes til nedbringelse af de i § 7 omhandlede udgifter.

§ 9.

1. Denne lov gælder ikke for Færøerne og Grønland.

2. Loven anvendes første gang på planteskoler i sommeren 1958 og på plantehandlere efter nævnte vækstsæson.

3. Landbrugsministeren kan i tiden indtil 1. januar 1960 fastsætte lempelser for planteproducenter, der ikke hidtil har været underkastet vækstinspektion ved fællesudvalget, samt for plantehandlere.

Bemærkninger til lovforslaget.

Gennem erhvervsrådet for gartneri og frugtavl har landbrugsministeriet fra dansk planteskoleejerforening, der repræsenterer den væsentligste del af produktionen af planteskoleplanter, modtaget anmodning om, at der gennemføres sundhedskontrol med erhvervsmæssigt fremstillede planteskoleplanter, således at planteskoleplanter, herunder frugttræer og frugtbuske, der erhvervsmæssigt leveres til salg på hjemmemarkedet, underkastes kontrollen.

Den modtagne indstilling bygger på ønsket om en videreførelse af den sundhedskontrol med produktion af planteskoleplanter, som medlemmer af dansk planteskoleejerforening og enkelte andre har underkastet sig i henhold til bekendtgørelse nr. 148 af 27. april 1953 om udførsel af planter og plantedele. Forslagsstillerne er klare over, at der ved gennemførelse af en kontrol, der omfatter de erhvervsmæssigt frembragte planter, vil blive pålagt producenterne betydelige forpligtelser, men mener dog, at dette betyder mindre, når blot reglerne uden undtagelser kommer til at gælde for alle, der fremstiller planteskoleplanter med salg for øje.

Fornævnte bekendtgørelse af 27. april 1953 er udfærdiget i medfør af lov nr. 140 af 1. juli 1927 om bekæmpelse af smitsomme plantesygdomme og skadedyr, jfr. nu lov nr. 121 af 12. april 1957. Ifølge sidstnævnte lov kan bestemmelser om sygdomskontrol kun gennemføres på frivillig basis, jfr. folketingets forhandlinger 1956-57, spalte 1160 og 3326.

Den ved fornavnte bekendtgørelse af 27. april 1953 gennemførte ordning bygger på to inspektioner, nemlig *vækstinspektion*, der foretages under planternes vækst i planteskolerne, og som kan bestå af et eller flere eftersyn, og *partiinspektion*, der foretages umiddelbart forinden planternes afsendelse til eksport.

Vækstinspektionen udøves af fællesudvalget for fremavl og sundhedskontrol med havebrugsplanter, i hvilket pratisk taget samtlige jordbrugets betydende organisationer er repræsenteret, både de vigtigste grupper af planteproducenter og de vigtigste grupper af planteaftagere. Vækstinspektionen udøves af inspektører, der er ansat under fællesudvalget, og normalt foretages der to eftersyn årlig. Med hensyn til de nærmere regler for inspektionens udøvelse henvises til fornavnte bekendtgørelse af 27. april 1953, idet det her kun

skal fremhæves, at godkendelse meddeles på den måde, at alle ikke direkte kasserede (herunder bortlugede) planter betragtes som godkendte.

De uagældende regler har foreløbig været i kraft i 5 vækstsæsoner, og reglerne har utvivlsomt betydet en væsentlig forbedring af det danske plantematerials sundhedstilstand.

Partiinspektionen foretages af statens plantetilsyn, idet tilsynet i forbindelse med denne inspektion skal udstede det officielle sundhedscertifikat, der er en betingelse for, at planterne kan indføres i andre lande. Det er en selvfølge, at mange sygdomme og skadedyr ikke lader sig påvise på planterne i hvileperioden, når de er egnede til forsendelse, og det er derfor tilsynets opgave i særlig grad at interessere sig for planternes rette oprindelse, d. v. s., at de hidrører fra en i vækstperioderne inspiceret planteskole og er godkendt i denne. Spørgsmålet om oprindelsen og om planteskolernes ret til indbyrdes handel med deres godkendte produkter er i øvrigt noget kompliceret, fordi fremmede landes plantesundhedsmyndigheder i et vist omfang stiller krav om, at oprindelsen skal angives. Såfremt samtlige landets planteskoler derimod underkastes den samme kontrol, vil der være mulighed for at rette henvendelse til aftagerlandenes plantesygdomstjenester, således at der som oprindelse kun opgives „Kontrollerede danske planteskoler“. Da partiinspektionen kun har betydning med henblik på eksporten, og da det er naturligt, at eksportbestemmelserne forbliver i den almindelige plantesygdomslov, indeholder dette forslag ingen bestemmelser om partiinspektion.

Nærværende forslag har været drøftet med erhvervsrådet for gartneri og frugtavl, der indtrængende har henstillet, at ordningen foreløbig ikke bindes for stærkt i loven, således at der er mulighed for ved en af landbrugsministeren udstedt bekendtgørelse at ændre reglerne i det omfang, erfaringen måtte tilsige det. Dette gælder i særlig grad de sundhedsmæssige krav, der skal stilles til planterne.

Fællesudvalget har erklæret sig villigt til at overtage vækstinspektionen, og plantesundhedsrådet har anbefalet forslaget.

I de for tiden gældende bekendtgørelser om kontrol med planter og plantedele indeholdes bestemmelser om, at det offentlige ikke påtager sig

garanti for eventuelle fejl, som ikke påvises ved inspektionen. En sådan bestemmelse er meget praktisk i bekendtgørelserne, men næppe nødvendig i selve loven, idet det må følge af sig selv, at en kontrol, der i praksis ikke kan udføres så grundigt, at enhver fejl opdages, ikke kan danne grundlag for afgivelse af nogen garanti, og idet producenten over for sine købere må bære det sædvanlige ansvar i henhold til købeloven, i hvilket det offentlige ikke kan være delagtig. Skulle det offentlige påtage sig et sådant garantiansvar, ville inspektionen blive meget væsentligt fordyret, også fordi det måtte anses for nødvendigt at opkræve en særlig forsikringsafgift. Forslaget indeholder derfor ikke nogen bestemmelse om garanti.

Til de enkelte paragraffer bemærkes følgende:

Til § 1.

Medens vækstinspektionen ifølge forslaget skal foretages af fællesudvalget, skal kontrollen med, at planteskolerne lader deres planter inspicere, udøves af statens plantetilsyn, hvorfor det er hensigtsmæssigt, at anmeldelserne indgår til tilsynet, jfr. i øvrigt bemærkningerne nedenfor til § 6. Der stilles kun krav om vækstinspektion, medens det som hidtil er en frivillig sag, om producenterne ønsker at underkaste sig partiinspektion, der kun er nødvendig, når der med henblik på eksporten skal udstedes et sundhedscertifikat.

Til § 2.

Ved definitionen af planteskoleplanter er det tilstræbt, at loven i alt væsentligt skal omfatte de grupper af planter og plantedele, der allerede i forvejen er underkastet den frivillige sundhedskontrol, herunder frugttræer og frugtbuske. Derimod er det ikke tanken, at sundhedskontrollen skal omfatte drivhusplanter. Jordbærplanter, der i medfør af fornævnte bekendtgørelse nr. 148 af 27. april 1953 er under den frivillige kontrol, er ikke omfattet af forslaget, men forbliver under den hidtidige ordning.

Det er ikke muligt i en kort definition nøje at afgrænse, hvad der skal forstås ved planteskoleplanter, idet afgrænsningen i praksis hverken falder helt sammen med botaniske inddelinger eller med det formål, hvortil planterne er bestemt. Det foreslås derfor kun at nævne de to store hovedgrupper (træagtige planter og urteagtige flerårige prydblplanter) og at lade loven indeholde en bemyndigelse for ministeren til at undtage visse grupper. Denne bemyndigelse tænkes bl. a. benyttet til at undtage de fleste løgplanter.

Til § 3.

Med hensyn til udenlandske planter bemærkes, at det ikke er meningen at lægge hindringer i vejen for disses indførsel, når de i sundhedsmæssig henseende er lige så gode som de danske, men det siger sig selv, at der ikke kan tolereres en indførsel af planter af ringere sundhedsmæssig standard. Dette vil få som konsekvens, at når planterne i udlandet er godkendt efter regler, der er lige så strenge som de danske regler, og som gennemføres ved en betryggende inspektion, vil der ikke fra dansk side blive stillet andre krav end dem, der er en følge af selve indførselskontrollen (certifikat, indførselstidspunkt, inspektion o. s. v.). For andre planteskoleplanter vil det derimod være nødvendigt at betinge indførselen af karantæne eller anden form for vækstinspektion — eventuelt på den importerende planteskoleejers egne arealer, og herunder vil det være rimeligt at inspicere planterne efter de danske regler, inden planterne frigives.

Til § 4.

Da det efter sagens natur ikke er muligt i loven at angive, hvilke krav der skal stilles til planterne i sundhedsmæssig henseende, foreslås det, at loven indskrænker sig til at foreskrive, at planterne skal udgøre en i sundhedsmæssig henseende forsvarlig handelsvare. De nærmere bestemmelser, der ifølge lovforslagets § 1 skal fastsættes efter forhandling med fællesudvalget og de interesserede hovedorganisationer, påregnes udformet nogenlunde som i fornævnte bekendtgørelse nr. 148 af 27. april 1953.

Regler om overskøn ved fællesudvalgets overinspektør og om ankenævn indeholdes for tiden i § 8 i fornævnte bekendtgørelse nr. 148 af 27. april 1953.

Det eksisterende ankenævn består af 2 medlemmer, valgt af henholdsvis fællesudvalget og dansk planteskoleerforening, og i tilfælde af uenighed mellem de 2 medlemmer om en sags afgørelse tiltrædes nævnet af en af plantesundhedsrådet udpeget fast opmand.

Da disse bestemmelser, der udelukkende tager sigte på det rent tekniske spørgsmål, om planterne er sunde, har virket tilfredsstillende, er det ikke tanken at foretage principielle ændringer heri.

Til § 5.

Bestemmelsen i stk. 1 stemmer overens med den gældende bestemmelse i fornævnte bekendtgørelse af 27. april 1953 § 9.

Stk. 2 indeholder en ny bestemmelse, der må ses på baggrund af det siden bekendtgørelsens

udstedelse udførte arbejde med fremskaffelse af afprøvet sundt modernemateriale, især med hensyn til frugttræer og frugtbuske. Ved gennemførelsen af krav om anvendelse af sygdomsfrit modernemateriale vil rimelige overgangsordninger blive tilstræbt.

Til § 6.

Medens vækstinspektionen tænkes gennemført af fællesudvalget, vil det være nødvendigt at henlægge kontrollen med, at planteskolerne kun sælger godkendt materiale, til statens plantetilsyn, der i forvejen har partiinspektionen, og som på mange andre måder har forbindelse med planteskolerne.

Til § 7.

Den foreslåede ordning bør ikke belaste statskassen, hvorfor samtlige udgifter må dækkes ved særlige afgifter. Ved fastsættelsen af disse afgifter bør det tilstræbes, at afgiften pr. effektiv arealenhed, der inspiceres, bliver tilnærmelsesvis den samme i store og små planteskoler. Det skal herved bemærkes, at udgifterne ved kontrollen vil være forholdsvis større pr. enhed for de små planteskoler end for de store især på grund af kørselsudgifterne, og de små planteskoler vil ved den foreslåede ordning komme til at betale mindre end de direkte udgifter, medens de store vil komme til at betale mere end de direkte udgifter, men da afgiften pr. effektiv arealenhed vil være den samme, og da kontrollen ikke på denne måde vil medføre en forskydning i konkurrenceevnen, skønnes den foreslåede ordning at være den mest retfærdige.

Ifølge den nugældende afgiftsordning for den frivillige kontrol dækkes fællesudvalgets udgifter ved a. en anmeldelsesafgift på 25 kr. en gang for alle, b. en afgift på de eksporterede planter udgørende $\frac{1}{2}$ pct. af fakturaværdien og c. en arealafgift til dækning af de direkte udgifter til inspektionen og dennes kørselsudgifter.

Den under c. nævnte afgift, der opgøres for hele inspektionsområdet under et, fordeles på de kontrollerede planteskoler i forhold til deres areal.

De for den nuværende afgiftsopkrævning gældende principper tænkes lagt til grund for planteskolernes afgift i henhold til nærværende lovforslag. Det er dog tanken at beregne arealafgiften som et gennemsnit af den udbetalte timebetaling og kørselsgodtgørelse til inspektørerne for hele landet under eet. Paragraffen skønnes ikke at være til hinder for, at der foretages en graduering af areal-

afgiften efter de forskellige kategorier af planter, der inspiceres. Det kan vise sig hensigtsmæssigt, at der gennemføres en generel nedsættelse af afgiften for inspektion af planter, der kræver forholdsvis mindre inspektionstid end det normale, eller omvendt at foretage en generel forhøjelse af arealafgiften for planter, der kræver forholdsvis mere inspektionstid end det normale.

Til § 8.

Ved stk. 1 er der hjemmel til at straffe den individuelt ansvarliges forsætlige og uagtsomme overtrædelser med bøder, for hvilke der på sædvanlig måde fastsættes forvandlingsstraf. Stk. 2 indeholder hjemmel for bødeansvar for overtrædelser begået af f. eks. kollektive enheder (andels- og aktieselskaber), og således at det udtrykkeligt fastslås, at der i dette tilfælde ikke skal fastsættes forvandlingsstraf.

Ifølge borgerlig straffelovs § 79 kan retten til udøvelse af en nærmere angivet virksomhed, herunder planteskole drift eller plantehandel, efter omstændighederne fradømmes den, der gør sig skyldig i strafbart forhold, såfremt der foreligger nærliggende fare for misbrug. Under hensyn hertil indeholder forslaget ingen bestemmelse i så henseende, og frakendelse af retten til den i forslaget omhandlede virksomhed og til den for erhvervsudøvelsen nødvendige kontrol kan herefter kun ske ved dom.

Til § 9.

Da den tvungne kontrol ifølge forslaget tænkes gennemført som en fortsættelse af den bestående frivillige kontrol, vil der for de virksomheder, der allerede nu er under kontrollen, ikke — eller i hvert fald kun i ringe omfang — være behov for overgangsbestemmelser.

Andersledes forholder det sig med virksomheder, der hidtil ikke har været underkastet kontrol, idet det må påregnes, at disse virksomheder ved en brat overgang til den tvungne kontrol vil kunne få store vanskeligheder, idet deres forhåndenværende beholdninger af plantemateriale, der ikke har været kontrolleret, ikke må sælges efter lovens ikrafttræden, medmindre særlige overgangsregler fastsættes. Endvidere må der levnes disse virksomheder en rimelig frist til at skaffe sig sundt formeringsmateriale.

Det foreslås derfor, at der i en overgangstid kan dispenseres for sådanne virksomheder.